

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben házhoz fordítva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 k.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Nehéz helyzet.

— Justh Gyula közbeszólása. —

(—a) Mikor már azt hittük, hogy órák, legfeljebb napok kérdése csak, hogy a nyolc órás üléseken teljesen letárgyalt költségvetés után a kormány megkapja a költségvetési felhatalmazást s majd a karácsonyi szünet után annál nagyobb energiával fogjon hozzá a kormány és a parlament a reája várakozó nagy munkához, a nagy, korszakos reformművek megalkotásához, — akkor vetette el a bombát Polónyi a kormány szekere alá, melytől egyszerre puskaporos lett a parlament levegője s már-már attól lehet tartani, hogy a levegőben levő villamos feszültség válságos lesz a kormányra és az egész koalícióra.

Polónyi bombája egymagában még nem tudna kárt tenni a kormány és a koalizált pártok soraiban. Tegnap Wekerle, ma Apponyi diadallal verte vissza a bukásért kesergő vezér bosszút lihegő támadásait. De a koalíció többségét alkotó függetlenségi pártnak szétbomlással fenyegető állapota teszi nehezzé, csaknem válságossá a politikai helyzetet.

Ugy látszik a bankügy képezi a függetlenségi párt forrongásának okát. A

függetlenségi párt vezéreinek Kossuthnak és Apponyinak higgadt magatartása következtében megalkudott a helyzettel, melyet ugyanis csak átmenetinek gondolt. Kikapcsolta a magyar vezényszót, megkötötte a kiegyezést, megszavazta a kvótá-emelést, megszavazná már, úgy látszik, a pluralitást is, de a bankkérdés eltolását nem tudja megemészteni.

Polónyi ugratásának nem ült fel a függetlenségi párt; mikor azonban a közjük tartozó (bár a párt kötelékén kívül álló) Gaál Gaszton hozta szóba a bankügyet, lelkesen tüntetett mellette az egész párt.

A válságos helyzetnek legjellemzőbb tünetét pedig az képezi, hogy ma már a képviselőház nagytekintélyű elnöke Justh Gyula is nyíltan azok közzé állott, akik sürgetik a bankügy megoldását, s nem hajlandók addig tárgyalni sem a választói jog reformját, sem az adóreformot, sőt a jövő évi ujoncjutalék megajánlását sem, míg a bankügyet nem rendezik.

Sietünk kijelenteni, hogy Justh Gyula eddig nem ment, illetőleg erre vonatkozólag még nem nyilatkozott, de elég az, hogy ma az elnöki székéből közbeszóló Apponyi beszédébe, hogy mi lesz a banküggyel?!

Ennek a közbeszólásnak mérhetetlen befolyása lehet a függetlenségi párt izgatott hangulatára, melytől az egész könnyen tüzet foghat.

A bankügy dominálja a fuzió kérdését is, melytől pedig a koalíciós kormányzás állandósítását várták a koalíciós forma nehézségei nélkül.

A függetlenségi párt jelentékeny része, melyet nagyon megnövelhet az elnöki közbeszólás, fuziót sem akar önálló bank nélkül. Így azután a fuzió maga is, mely pedig már annyira közel volt, hogy a pártvezérek újévi beszédeikben akarták bejelenteni, beláthatatlan ködbe vész.

A béke ünnepére készülünk s katonáink masiroznak határaink felé, idebent pedig a válság magvait hintik szét pártintrikák és hosszuból származó aknamunkák.

A Házfőlozlatás réme megint megjelent. Wekerle Sándor miniszterelnök ma nagyon jókor megjelent a Házban. Egyenesen Just Gyula szobájába nyitott be. Az elnökkel körülbelül fertályóráig tanácskozott. Azután a folyosón diskuráló képviselőkhöz ment és kifejtette előtük a bankügyre vonatkozó nézetét. A képviselők ma igen határozottan beszéltek arról, hogy mi a terve a miniszterelnöknek. Azt mondják, hogy Wekerle a napokban érintkezésbe fog lépni a függetlenségi párt vezérem-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hajón.

Irta: Kissing James.

De még el se mulott a nap, ez a bizonyosság megint csak foszladozott. Ujra kétség fogta el, amely letörte minden reményét. Elrabolta éjjeli nyugalma s nem volt egy vidám perce, még mister Byam társaságában sem. Ez a makacs kétség gyötörte szünetlenül. Gyötörte annál inkább, minél távolabb esett a kapitánnyal való beszélgetése. Végre is jól megfontolta a hajótiszt szavait s most már ezekben se hitt. Még rosszabb, mint ha egyáltalán meg se kérdezte volna. Rosszabb, mert hisz újra csak meg nem kérdezheti. Az asztalnál némán figyelte a kapitányt és hiába iürkészte gondolatait. De miért habozott olyan föltűnően, miért nem akarta egyszerre megmondani, hogy mister Byam özvegy ember? Miért volt olyan zavart?

A kapitány hideg vonásai semmit se árultak el. Most már nem mosolygott, mikor mister Byam udvarolgotott, jóllehet az a mód, ahogy az öreg ur csapta a szelet, komikusabb volt, mint valaha. A kapitány nem tudta, nevesse-e, bánkódjék-e, a vége pedig az lett,

hogy rettenetes komoly arcot vágott. Pedig miat világfi nagyon jókedvű ember volt, de mint lelkiismeretes hajós, valami megbánás-félet érzett. Nyugtalan volt. Szemrehányást tett önmagának.

Az utasok most már csak egy-két cinikus megjegyzést ha tettek, egyébként nem törődtek a dologgal, de nem úgy a kapitány. Ő szinte aggódott.

Bár a Newyorkba érkezésük előtt való este sötét, csillagtalán volt és az idő is hűvösebbre fordult, Ramsay kisasszony és mister Byam vacsora után azért a földéltre mentek, hogy élvezzék a friss levegőt. Puha takaróval védtek magukat a hűvös szél ellen és amikor kényelmesen elhelyezkedtek székükön, annyira elmerültek a beszélgetésbe, hogy ügyet se vettek rá, mikor a szitáló eső már a lábuknál lévő fehér takarót is átnevesítette. Mind a ketten izgatottak voltak, mintha vártak volna valamit.

— No, végre itt a novemberi időjárás, — jegyezte meg Ramsay kisasszony csengő hangon.

— Köszönjük meg Neptunnak, hogy eddig oly kegyes volt hozzánk! — nevetett a milliomos szokott vidámsággal. — No, de az ilyen idő hamar megérthat a magamfajta vén gyerekeknek!

A fiatal leány akaratlanul is utitársa sűrű, ezüstös hajára pillantott. A kapitány éles szeme tüstént észrevette.

— Óh, édes Edit kisasszony, — szólt a kapitány hamiskásan hunyorítva apró szemével, — úgy látom, hogy a hajam színén csodálkozok. Valamikor én is barna voltam, most szőke vagyok.

Ramsay kisasszony föl kacagott.

— Igazán csinos ember lehetett az előbbeni stádiumában.

— Régen volt. Amikor meghódítottam a feleségemet.

Ramsay kisasszony összeresztett.

— Óh, nem csoda...

— Hej, de rég volt... nagyon korán nősültem...

Mister Byam habozott, mintha kissé szégyelné magát. A fiatal leány biztatón bólogott s az érdeklődés kedves, halk hangja röppent ki félig nyitott ajkán.

— Öregem halt meg a feleségem.

Ramsay kisasszony nagynehezen megőrizte nyugodtságát.

— Nem is tudtam, hogy meghalt a felesége.

— Meg bizony, meghalt. Özvegy vagyok!

Az öreg ur elgondolkozva nézett maga-

szereget övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szerezhető be).

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda,
polgári és papi szabó.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudására hozni, hogy a legujabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszínű és fekete áruimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélzerűbb hitremény,

bereivel és világosan előadja álláspontját. — A kormány nem érdeke — ez a kabinet álláspontja, — hogy a mai kétértelmű helyzet tovább elhúzódjék. A kormány tudni akarja, hogy micsoda sors vár a választói reformra. Nem tűrheti, hogy ennél is olyan meglepetések érjék, mint most a bank-ügynél. Ha garanciákat nem kap erre vonatkozólag, akkor fölcsúztatja a Házat és a nemzet döntésére bizza a plurális reformot.

A nagyváradi szabadkőműves vakolások. Nem mindig szoktak a szabadkőművesek dolgai napfényre kerülni; ezek t. i. nem olyasmik, a mik a napvilágot szeretnék. Mikor a világ megtud valamit vakolásaikról, az rendszerint az érdemes testvérek akarata ellenére történik. Ők t. i. szeretik kifelé azt a látszatot kelteni, mintha csupa szín jótékonyaság honolna a humanizmushoz címzett páholyok sötétjében s másra sem törekcsenek, mint csak a jótékonyaság gyakorlására. A valóságban pedig a jótékonyaságot profánok pénzéből gyakorolják s hogy a jótékony páholyokban mit művelnek, azt a »Kelet« c. lapnak dec. 5-iki számából is olvashatjuk. A nevezett lap szerint a *Nagyváradi László király páholyban* a helyettes főmester testvér lelkes szavakkal buzdította a testvéreket a további kitartó munkálkodásra és ismertette a páholy munkaprogramját, amely nem egyéb, mint még fokozottabb mértékben való küzdelem a sötétség, a reakció, a klerikalizmus ellen. — Állapodjunk meg a »sötétség« szónál, amely alatt a kandurt evő szabadkőművesek a katolikusok társadalmi szervezkedését értik. De ha a »sötétség« szót az igazi értelmében vesszük, úgy ezt nem a katolikusok táborában, hanem az ő barlangjaiban találjuk fel. A fent idézett »Kelet« számának 369. oldalán szóról-szóra ezt olvassuk: »Az örök Keletbe költözött Neuschloss Marcell testvérünk mondotta, hogy a szabadkőművesi titok legtökéletesebbje, melyet semmi körülmények között nem szabad elárulnunk, azt, hogy mik vagyunk

voltaképpen. Nem szabad betekintést engedni a világnak a mi sorainkba« etc. No hát, ezen őszinte nyilatkozat után mindenki láthatja, hol van a sötétség? Vajjon ott e, ahová »a világnak betekintenie nem szabad« és még azt se szabad tudnia, hogy ők »mik voltaképpen«, avagy a klerikalizmusnál — értsd katolikusoknál — akik nyíltan a fővárosban a nagy nyilvánosság előtt tanácskoznak, nyíltan dolgoznak, nyíltan szervezkednek, hogy ezredéves jogainkat a kandurt is felfaló szabadkőművesek falánkságával szemben megvédjék?

A »Kelet« írja tovább, hogy a László király páholyban »az eddigi megtartott páholy munkákat magas színvonalon álló előadások tették érdekessé, amelyeknek sorát *Sáfrány Lajos* titkár t. »Láthatár« című előadása nyitotta meg, amely annak idején lezajlott katolikus nagygyűlésen elhangzott felszólalásokból következtetve a klerikalizmusnak romboló hatását festette. Az előadás elhangzása után a páholy dr. *Váradi Zsigmond* t. indítványára *Zsilinszky Mihály* nyugalmazott államtitkár bátor fellépéseért melegen üdvözölte.

Ebből megtudjuk, hogy a református tanítónőképzede szabadkőműves vezetés alatt áll — a mit nem fognak örömmel tudomásul venni az őszintén vallásos protestánsok. Megtudtuk azt is, hogy a nagyváradi páholy üdvözölte *Zsilinszkyt*, a darabont korszak megbukott államtitkárát.

No de legalább megtalálta a zsák a foltját; örüljenek egymásnak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 16.

Elnök: *Fustk Gyula.*

Az ülés 10 órakor kezdődik.

Igazolták *Nadányi Károly* és *Dushon Ödön* újonnan megválasztott képviselők mandátumát.

el. Ramsay kisasszony mintha a lelkével tekintet volna rá. Ebben a pillanatban szinte belésszeretett . . .

— Nem is tudtam, — suttogta a leány és fejét kissé oldalt fordította. Szébb volt így, mint valaha és amikor az öreg ur szeme jólakott rajta, már nem habozott többé . . .

Másnap kikötött a hajó s az utasok nyüzsgöve szálltak ki a partra. A kapitány elment a hidról, látni se lehetett többé. Mister Byam magára vállalta Ramsay kisasszony podgyászának gondját, ami szinte kötelessége volt, mert hisz a fiatal leány már jegyességé lett.

Epp a leány egy nyitott utitáskája mellett álltak, amelyet egy hivatalnok csak úgy fölületesen vizsgált. Eppen nem akadékoskodott. A kisasszony láthatta már, milyen jó dolga van egy milliomos feleségének.

Öreg vőlegénye szüntelenül csodálkozva tekintett rá. Diadalának biztos tudatában valami előkelő, uri szépség öntötte el férfias vonásait. Az a kevés utas, akiknek még ott kellett várakozniuk, mindjárt tudta, hányadán áll a dolog.

A milliomos udvariasan a karját nyújtotta neki, a leány pedig bájosan mosolyogva tekintett rá, mikor ő is odanyújtotta karját. Csodálkozott a férfi hajlíthatatlan szándékán és úgy érezte, hogy a jövőtől most már nincs mit tartania — még a fölserdült mostoha-leányától sem.

Már diadalmasan vőlegényének karjába akarta öltetni karját, mikor egyszerre a kapitányra lett figyelmes. Egy nagy halom láda mellett álldogált. A széltől, naptól megbarnított arcán valami titokzatos mosoly ült, a mely a minapi rejtélyes viselkedését juttatta eszébe. A szeméből akarta kiolvasni gondola-

it, ám a kapitány hirtelen elfordult. Egy pillanatra jellemzősége mellett is nyugtalanulá lett, de egy-kettőre ismét összeszedte magát. Most már tudta, hogy előbbeni aggodalmainak nincsen semmi alapja, hisz a vőlegénye, ez a tetőtől-talpig becsületes férj maga mondta, hogy a felesége meghalt, mielőtt még neki házassági ajánlatot tett. Az a kapitány amolyan érzélgős német, aki valószínűleg illetlennek tartja, hogy ilyen öreg emberhez megy férjhez. Dacosan csóválta a fejét, de annak a szótalan hajósnak titokzatos, rejtélyes mosolygását sehogy se tudta kivenni a fejéből. Másnap éjjel nagyon rosszat álmodott róla.

Mister Byam egy hétre rá kifogástalanul öltözködve, kissé kellemetlenül ült egy olcsóbbfajta newyorki penzió szerény szalonjában, ahol menyasszonya lakott. Fölküldte névjegyét, de sokáig tartott, míg a kisasszony megjelent. Addig unottan az izléstelen csecsebecsüket szemlélgette, amelyek össze-vissza heverték mindenfelé.

Az ajtó egyszer csak föl pattant és Ramsay kisasszony lépett a szobába. Szép arca piros volt és köny csillogott a szemében. Vőlegénye közönlenségére nem is válaszolva, reszkető kezével egy újságra mutatott, amelyet a másik kezében tartott.

— Olvassal — kiáltott rá parancsoló hangon, mint valami boszuálló istennő.

Mister Byam a pamlagra rogyott és oivasta a cikket, amely így kezdődött:

Georg Byam nének, az ismert milliomos feleségének temetése ma délután félnegykor lesz a Greenwood-temetőben.

Tovább nem olvasott, hanem a menyasszonyára tekintett. Tudta, hogy kitört a krízis, de ő már sokkal veszedelmesebb helyzetben is diadalmaszkodott. Lélekjelenléte és nyugodt-

A napirenden levő appropriációs javaslat-hoz senki sem lévén feliratkozva, a Ház általánosságban elfogadta.

A részletes vita első szónoka *Gadl Gaszton*, aki határozott kijelentést kér a miniszterelnöktől az önálló bankra vonatkozólag.

Polónyi Géza: Megszokta, hogy sebeket kapjon és adjon, de hogy a parlamentben meggyanusítsák politikai reputációját, ahhoz nem volt hozzászólv. Örül, hogy nem tegnapszólv fel, amikor bizonyára elragadta volna heve. Kéri a sajtót, amely őt annyit támada, adja ma le híven kijelentéseit. Nem akarja a helyzetet megzavarni, csupán a készülő fuzió pártalakulást nem látja szinpatikusnak és helyesnek. A paktumra nézve *Wekerle* azt mondta, hogy hálás a nyilvánosságra hozataláért. Akkor jó.

Szeretné, ha *Wekerle* kieszközölné, hogy a király feloldja őt titoktartásra kötelező esküje alól. A paktum egyes pontjairól szól és azt vizsgálja vajjon a kormány végrehajtotta e azokat. Manifesztumot a kormány nem adott ki. Leszögezi tehát azt a paktumot, hogy a paktum ide vonatkozó része végrehajtva nem lett. A trónbeszéd egészen külön dolog. Mi annak idején nem is gondoltunk arra, hogy a trónbeszéd helyettesítse a manifesztumot. Tény az, hogy a manifesztum az én általam kötött paktumban nem volt benne; — mikor azonban bevették azt, én sohasem mondtam, hogy a manifesztumot ejtsék el. Erre vonatkozólag fel fogom olvasni az akkori jegyzőkönyvet, mert különben azt fogja mondani *Wekerle*, hogy nem igaz. (Derültség). Na igen, mert ő így szokott szólni a volt társáról, Magyarország volt igazságügyminiszteréről. Ugyáltszik az igazságügyminiszterekről szabad így beszélni. (Mozgás). De hát ezt csak mellékesen mondtam. Felolvassa az idevonatkozó konferenciái jegyzőkönyvet, amelyben foglaltakat a körülötte állók helyesléssel hallgatták. Majd misszióját ismerteti, amely abból állott, hogy a koalíciót az ország kormányához segítse, megszabadítva az országot a darabontoktól. Beszél a kiegyezés tervezetéről, amelynek fontosabbjait telefonon akarta közölni a vezérő-bizottsággal, ami azonban meghiúsult, pedig torkaszakadtából kiabált. Így történt, hogy a bizottság a létszám-emelésre vonatkozó kikötéséről nem tudha-

sága csak növelte bátorságát; a megsértett becsület villogott a fiatal leány szemében, mikor a férfira nézett.

— Mivel tudja menteni magát? — kiáltott rá a leány. A belső fölindulás rekedté tette hangját. — Hogy merészelt megkérni a kezemet, mikor még élt a felesége? Hisz nem tudhatta, hogy meg fog halni. Nem tudtam, hogy a halálát várja. Bizonyára azt hitte, hogy hazug ígéretekkel lekenyerezhet. Maga nyomorult, ennyire meggyalázta egy amerikai nő becsületét! Gyűlölöm. utálom önt!

S nagyot dobbantott lábával a fakó szőnyegen.

A férfi csitító mozdulatot tett.

— Mindjárt megmagyarázom a dolgot.

— Megmagyarázza! — kiáltott gunyosán. — Persze, hogy megmagyarázza! Majd hazudik valamit. De kérem, csak nem akarja elhítni velem, hogy az a nő, akit tegnap délután tettemek el, nem a maga felesége! Csak nem akar hazudni?

— Nem hazudom.

— Akkor vége köztünk mindennek.

— De mondom, hogy mindent megmagyarázok . . .

— Csak egyetlen magyarázat van, amelyet elfogadhatok, ilyen magyarázatot pedig nem adhat. Olyan gyalázatosra csak nem vete-medik, hogy azt állítsa, hogy a felesége már meghalt, amikor megkérte a kezemet?

— Pedig meghalt.

Halkan, minden pöz nélkül mondta ezt, mint az olyan ember, aki meg van győződve igazságáról. A leány nagy izgatottsága mellett is meghökken. Fölajzotta száját, hogy feleljen, ám a férfi szigorú pillantással csöndet parancsolt neki:

— Várjon, amíg elmondom a mondóká-

tott. De hogy ez igaz, azt Lenkey Gusztáv hirlapíró is bizonyítja, akinek a pontozatot a kezébe adtam közlés végett. Roppant fontos dolgok ezek, már csak azért is, mert egy szó sem igaz abból, amit Wekerle tegnap elmondott. Kijelenthetem, hogy a paktum megkötésében nekem jóval kisebb részem volt, — mint Wekerlének.

Wekerle: Tagadóan közbeszól.

Polónyi: A miniszterelnök hajlandó volt átvenni a kormányt már a paktum első fogalmazása alapján, amikor még a mai kikötések nem voltak meg. Már most összefoglalom kijelentéseimet. Nem igaz az, hogy a paktum mai fogalmazása az enyém. (Derűtség.)

Kiáltások: Hisz ép az a baj.

Polónyi: Tény az, hogy én előbb tudtam a paktumról és tartalmáról, mint Wekerle.

Wekerle Sándor: Az természetes.

Polónyi: Így hát Wekerle hajlandó volt kormányt alakítani anélkül, hogy bármitéle kikötéseket szükségesnek tartott volna. Ezt akarta csupán bebizonyítani. A dolog tehát úgy áll, hogy nem én voltam az, aki kevesebbel is beérte, hanem Wekerle. Rátér a választójogi kérdésre. Ő nem vádolja Andrásyt inkorrektséggel. (Nagy derűtség.) Nem állította soha, hogy Andrassy kötelező kijelentéseket tett volna a titkosságra, vagy egyenlőségre vonatkozólag. A párt azonban őt hivatalosan kiküldötte arra a szociálista népgyűlésre, ahol ő kötelező kijelentést tett a párt nevében az általános egyenlő és titkos választói jog megvalósítása érdekében.

Mesófi Vilmos: Elég szégyen, hogy nem tartották meg a szavukat.

Polónyi: Plurális választójogról a tárgyalások folyamán szó sem volt. Erre nem emlékszik Wekerle, pedig neki jó emlékezete van, csak az a baj, — hogy gyakran olyan dolgokra emlékszik, ami meg sem történt. (Derűtség.)

Wekerle: Beszéljen csak a plurálisról tovább. (Derűtség.)

Polónyi Géza: Elmondja, hogy Wekerle és Andrassyval együtt utazva, szó került a választói jogra is. — Ott világosan nyilatkozott Wekerle, plurálisról azonban szó sem volt.

mat. Feleségem már egy hónapja meghalt Berlinben. Bebalzsamoztattam és magammal hoztam, hogy Amerika földjében pihenessen. Ez volt utolsó kívánsága. Megmondtam volna önnek, de nem akartam ok nélkül tájdalmat okozni.

Ramsay kisasszony pillanatig némán, szinte megkövülten állott.

— Magával hozta, — suttogta végre — velünk jött — »Szicília«-hajón?

— Igen.

A szoba falai összefutottak előtte, az üres levegőbe kapott, hogy valamibe kapaszkodjék és erőltlenül hanyatlott a férfi mellé a pamlagra. Mister Byam óvólag karolta át derekát, ami ellen nem is tiltakozott. Eleinte kissé különösnek találta. De úgy érezte, hogy hidegvérrel bele kell nyugodnia. Byam pompás newyorki palotájára, arra az előkelő állásra gondolt, melyet, mint Byam szép, fiatal felesége a társaságban betölt, a bálókra, vacsorákra, az európai utazásokra... A megkönynyebbülés boldog érzése fogta el arra a gondolatra, hogy diadalmaskodott s önbecsülését se kellett fölládoznia. Most már tudta, hogy mister Byam igazat mondott. Felesége már akkor meghalt, csakugyan meghalt. Cinkoporsóban hozták a hajón, ott a földézet alatt, amelyen annyiszor sétált. És a kapitány furcsa viselkedésére is megvolt a magyarázat. Milyen szentimentális népség is az a német! Ő persze tudta, azért volt rajta mindig a nevetőgörcs!

Ramsay kisasszony gyöngéden Byam felé fordult, üde arcán valami előkelő fájdalom kifejezésével. Két nagy kőncsepp csillogott szép, szürke szemében:

— Bocsásson meg! — sóhajtott halkan, még jobban Byam kebeléhez simulva.

(Vége.)

Wekerle Sándor: De »egyenlő és titkos« kitételekről sem!

Polónyi: Én tehát nem tudtam, hogy a belügyminiszter plurális szavazati jogot akar csinálni. Nincs joga tehát a miniszterelnöknek engem azzal a perfidiával gyanúsítani, hogy én noha tudtam, hogy pluralitás készül, most mégis azt állítottam, hogy arról soha nem volt tudomásom. Majd az annexióról szól. Az országot nem engedi háboruba kergetni. Az annexió a birodalmi eszmét szolgálja. Meg kívánja állapítani, hogy valamint Olaszországnak csak egy igazi ellensége van és ez az ő szövetségestársa: Ausztria, éppígy Magyarországnak is csak egy ellensége van, az ő szövetséges, Ausztria. (Zajos helyeslés.) Az annexiót azzal indokolták, hogy veszélyeztetett érdekeinket kellett megvédeni. Kérdi, ki veszélyezteti a mi érdekeinket,

Egy hang: Polónyit! (Derűtség.)

Polónyi szomorúnak tartja, hogy régi barátunk, Törökország ellen fordulunk. Törökország még nagyobb támaszunk lehet egyszer, mint a holmi osztrák Reichslandokkal kötött pocsék szövetség.

Ezután azzal a kijelentéssel, hogy a személyes támadásokat visszautasítja; szünet után befejezi beszédét.

Apponyi válasza.

Apponyi Albert gr. vallás- és közoktatásiügyi miniszter nem polemizál Polónyival, csak arra a megjegyzésre reflektál, hogy Wekerle Polónyit le akarja törni. Csodálja ezt a szemrehányást. Mikor Polónyi föl akarja borítani a helyzetet, a koalíciót s erre választ kap: akkor panaszkodik, hogy őt, az ártatlant hogyan bántalmazzák. (Derűtség.) Wekerle, mint pedig különösen a függetlenségi párt tartozik igazi hálával, mert mindig a legnagyobb figyelemmel volt az ő érdekeik iránt. (Ugy van.) S Polónyi hiába emlegeti Wekerlével szemben a hálát. Wekerle egyénisége senkinek se tartozik köszönettel, hogy a helyét elfoglalta. Ellenkezőleg, az ország és mi tartozunk neki hálával, mert ő tudta, milyen hálátlan szerepre vállalkozik s egy fényes, nyugalmias állást hagyott ott. (Zaj tetszés.) Am; Polónyi azt az állítását illeti, hogy a Reichsrathba megyünk, hát legyen nyugodt, amíg közülünk egy is itt ül, addig be nem megyünk. (Éljenzés.) se a függetlenségi, se a többi koalíciós pártok zászlaja alatt ilyesmi nem történhetik, mert a magyar szent korona országainak önállósága és megkülönböztetése tekintetében nincs köztük eltérés. (Tetszés.) Helyteleníti Polónyi felfogását Bosznia kérdésében. Fegyvert nem szabad ellenségeink kezébe szolgáltatni. A kritikának joga van, de csak az események után.

Nem akar mindenféle apró-cseprő dologra visszaemlékezni. Egy dologra emlékezik: azokra, akik a nagy küzdelmet együtt vívták meg s akikre, ha újra ilyen idők jönnének, újra együtt akar küzdeni. (Taps. Éljenzés.) Ami a manifestumot illeti, az benne van a trónbeszédben és a kormány programmban. Ami Andrassy választói javaslatát illeti, hangsúlyozza, hogy Kossuth is, ő is csak olyan megvalósítását óhajtották az általános szavazati jognak, mely a nemzet érdekeinek megfelel s Andrassy, aki nem volt híve az általános választói jognak, szintén elfogadta ezt a formát. Magából a trónbeszédből is tudatosan hagyták ki az »egyenlő és titkos« szavakat és ezeket Polónyi is tudta. A plurális szavazati jogra azt mondják, hogy nem felel meg a demokráciának. Kimutatja, hogy a ladifundiumok tulajdonosainak 14 százalék százaléka bir hármasszavazattal, így mondja ezt Polónyi. Egyébként vallja, hogy Magyarország sorsát nem lehet egyszerre a teljesen iskolázatlan tömegek kezébe adni. (Helyeslés.)

A kvótaemelésre ezeket mondja: A ki-

egyeződést csak úgy kötötték meg — s citálja erre Kossuth szavait — hogy a bank kérdésben a függetlenségi párt keze szabad marad. Összes előnyeinkkel szemben állítja fel Kossuth a 2 százalékos kvótát. A fiók pedig az volt, hogy a leendő gazdasági harcban Ausztiának olyan sebeket lehetett ütnie Magyarországon, mely sokkal súlyosabb mint a kvótaemelés. S a vezérelv az volt, hogy a függetlenségi párt szabadsága fentartatik, hogy amint ebbe a helyzetbe jönnek, megvalósították az önálló bankot és e mellett vannak ma is, (Taps.) Azok a vágyak, melyek önökben élnek, ami szívünkben is élnek (Taps), de nekünk a gyakorlattal, az étellel kell számolnunk.

A függetlenségi párttól bizalmat kértünk. Nem a magunk részére, hanem Kossuth Ferenc részére (Taps), akinek nevében is beszélek. A függetlenségi pártra súlyos feladatok hárulnak az ország sorsáért a felelősség az ő vállalkon van.

Justh Gyula közbeszól.

Apponyi: Mit méltóztatik?

Justh: A nemzeti bankot nem engedjük! (Éljenzés a balpárton.)

Apponyi: Akkor a függetlenségi párt csak kötelességét teljesíti, ha

Egy hang: Az önálló bank!

Apponyi: Engem itt folyton zavarnak a »bank« közbekiabálásokkal. Én ezt a gyanakvás harcának nevezem. Mikor ily súlyos helyzetben vagyunk, nekem ki bár ifju tagja vagyok a függetlenségi pártnak, de talán van némi érdemem (Taps), jogom a függetlenségi párt figyelmét felhívni, hogy ne hallgasson az izgatásokra, hanem őrizze meg higgadságát. (Taps a jobboldalon.) Kéri, hogy fogadják el a javaslatot. (Taps a jobboldalon.)

Szünet után

Polónyi félremagyarázott szavait igazítja helyre. Bocsánatot kér, azokért a támadásokért, melyeket tett.

Nagy György szintén helyreigazítja szavait.

Farkasházi Zsigmond: Ugy találja a Wekerle és Polónyi közti vitából, hogy a kormány eltér eredeti álláspontjától.

Az ülés egynegyed három órakor ért véget.

Az iparos tanoncok Otthona.

A gyermekliga által államsegéllyel létesített iparos tanulók otthona céljaira Nagyvárad városa tudvalevőleg a Sztaroveszky-utcai Füzesséri-laktanya épületét engedte át.

A rozoga épületet a város és a gyermekvédő liga teljesen átalakította az inas otthon céljaira, úgy, hogy az Otthon felügyelő bizottságát meglepte úgy az átalakított helyiség, mint annak bár nem fényűző, de minden tekintetben csinos és célszerű berendezése. Három nagy hálóteremben vannak elhelyezve a vaságyak, tiszta, alkalmas ágyneműekkel; külön betegszoba az esetleg megbetegült tanulók részére; van ezenkívül tágas tanuló és étkező szoba, iroda, fürdőszoba két tágas medencével, zuhannyal. Mintaszerűen van berendezve a tágas konyha. Van ezeken kívül a családifő és családja részére két szoba és két cselédszoba az alkalmazott cselédek részére. Az egész épületben üveges zárt folyosó vonul végig. Az összes helyiségek el vannak látva villamos világítással.

Az Otthon egyelőre 40 tanulóra van berendezve s jelenleg 21 tanuló van már elhe-

lyezve és gondozás alatt. Az intézet belső vezetésével és felügyeletével Szabados Pál tanító és neje van megbízva, egyelőre ideiglenesen, mert még nem történt meg a végleges kinevezés. Azt már meglehetően állapítani, hogy teljes odaadással és ügyszeretettel igyekeznek az intézmény gondjait ellátni.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a gyermekek ételmezésére különös gondot fordítanak. A felügyelő-bizottság előtt voltak tegnap az étlapok, amelyet mindennap pontosan vezetnek. A vasárnapi étlap pl. a következő volt: husleves, hideg hus paradicsommártással, káposzta hussal, tepertős pogácsa; este káposzta sült hussal. Hétköznap szintén tápláló étkeket kapnak a tanoncok. Tegnap pl. husleves, krumplifőzelék hussal volt a menü.

Tegnap délután az Otthon felügyelő-bizottsága a helyiségek megtekintése után első ülését tartotta az új otthonban. Glac Antal főispán elnökölt. Jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Pozsonyi László iparfelügyelő, Szűcs Izó igazgató, Kőszeghy József városi főmérnök, dr. Edlmann Menyhért, Szondi Vilmos, dr. Hoványi Géza, Moskovits Mór mérnök, Moskovits Farkas, Rendes Vilmos, Szántó Lajos, Nagy Lajos, Cser János, Tátray Sándor és Szabados Pál családfió, mint jegyző.

Az ülésen Szűcs Izó igazgató referált az eddigi működéséről. Jelentette, hogy sürgős előterjesztést tett az elnökség a családfió kinevezése iránt. Bejelentette, hogy jelenleg 21 növendék van, ezek közül 4 Debrecenből, 4 Veszprémből, 4-et pedig a nagyvárad városi árvaház helyezett el az otthonban. Az intézetet megtekintették Mártonffy Márton az ipariskolák orsz. felügyelője és Ruffy Pál miniszteri tanácsos s mindketten teljes melegegedésüket nyilvánították. A jelentést a felügyelő-bizottság tudomásul vette s elhatározta, hogy az építkezési iratokat felterjesztik a gyermekvédő liga központi elnökségéhez.

Balkáni események.

Valamennyi ut a béke felé vezet. Szerbiában szinte megdöbbenést keltett az a hír, hogy Ausztria-Magyarország külügyi kormánya és az ottomán birodalom közt lépésről-lépésre halad a megegyezés. Ez a békés hangulat mihamarább kormányváltáshoz vezet Szerbiában, ahol Pasic heves ostromot kezdett a Milovanovics-kabinet ellen.

Cottinje, dec. 15. Tegnap a képviselőház megalakulása után a fejedelem és a miniszterek, valamint a képviselők a gyakorlótérre vonultak s szemlét tartottak a katonák fölött.

Pétervár, dec. 15. Az orosz válasz a legutóbbi osztrák és magyar jegyzékre jövő héten megy el Bécsbe. A válasz is nagyon békülékeny s lehetővé teszi a további tárgyalást, de Oroszország kárpótlást követel a Balkán-államok számára. Az osztrák és magyar jegyzék tartalmát az orosz kormány még mindig titkolja.

London, dec. 15. A Reuter-ügynökségnek jelentik Belgrádból, hogy Bosznabrodban több osztrák és magyar katonát zendülés miatt halálra ítélték. Ez a hír megerősítésre szorul.

London, dec. 15. A török parlament közeli megnyitása újra előtérbe tolja a Balkán államok helyzetét s az ujságoknak alkalmas szöveget arra, hogy az újabb konstantinápolyi

tárgyalásról nyilatkozzanak. Senki sem tud ugyan bizonyosat az Ausztria-Magyarország által a portának tett prozopozíciókról, de a sajtó most hajlandóbb Aehrenthal bárónak békülékeny és megegyezésre törekedő politikáját elismerni. Így például a Standard konstatálja, hogy a békés kilátás határozottan javult és ámbár ezt annak a körülménynek tulajdonítja, hogy Aehrenthal báró a helytelen uton visszafordult, azért mégis őszintén kívánja neki, hogy legújabb kísérletét siker koronázza. A lapok a szerb propagandának nem szánják többé annyi helyet, mint eddig, habár Miloanovics a Timesben kijelenti, hogy Szerbia a boszniai kérdésnek csak oly megoldásához járulhat hozzá, amely Boszniának és Hercegovinának legalább teljes autonómiát biztosít. A lapok között ma csak a Daily Telegraph alkot kivételt, amely azt követeli, hogy Boszniának a Drinától délre eső részét Szerbiának engedjék át.

UJDONSÁGOK.

Bosnyák nap.

A boszniai katonák érdekében megindított mozgalom oly nagy hullámokat vert, hogy a társadalomban egyébről sem beszélnek, mint erről. Mindenki azon van, hogy a boszniai katonáknak amennyire lehet kellemessé tegyék a szeretet ünnepét. A tisztikar különösen oly nagy áldozatkészséggel fáradozik e nap sikere érdekében, hogy az eddigi munkássága is legnagyobb elismerését vivta ki a közönségnek. Felhívásunkra a közönség is megmozdult. Tegnap már nagyon sokan jelentették be részvételüket, akik a nap estélyén fogják adományait a rendezőséghez juttatni. A tegnapi nap folyamán ifj. Moskovits Mór 100 koronát és Sebő Imre könyvkereskedő képes levelezőlapokat és albumokat ajándékoztak a katonák részére. Az *Uránia* mozgóteátrum színház vezetősége a bosnyák nap sikeréhez úgy kíván hozzájárulni, hogy a szerdai és csütörtöki előadások jövedelmének 25 százalékát juttatja a szép célú mozgalom vezetőségéhez. A *Pannónia*-kávéház szombat, vasárnap és hétfői jövedelemnek 10 százalékát ajánlotta föl a bosnyák napra. Ezeket a napokon úgy a Pannoniában, mint az Urániában a katonai zenekar fog hangversenyezni. A nagyközönséget ez uton kérjük sziveskedjenek adományait a rendezőséghez juttatni. Az estélyre már most disztik a termeket, melyek talán fennállásuk óta nem voltak oly szépek, mint amilyenekké disztik a boszniai katonák javára, a tiszték feleségei.

* **Biharmegye mai közgyűlése.** Biharmegye törvényhatósága ma tartja meg ez évi utolsó közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata ismét nagyon sok ügyet foglal össze, azonban ezek közül mindössze egy ügy van, ami nagyobb érdeklődést fog kelteni és ez amint már jeleztük is Müller Béla feljelentése. Tegnap a szabadelvű-párt Beöthy László elnöke alatt értekezletet tartott, melyen kimondották, hogy a közigazgatási bizottságba, illetve más bizottságokba ugyanazokat fogják pártolni, akik most szerepelnek. A debrecen—nagyvárad vasút építésére 20 éven keresztül fizetendő évi 2500 koronát fog a párt javasolni a közgyűlésen. Az értekezletnek délután 6 órakor lett vége.

* **A biharpüspöki—ösi-i összekötő vasut kiépítése.** A biharpüspöki—ösi-i vasút-állomások között egy összekötő vasutvonal épí-

tését vette tervbe a nagyvárad—ösi-i vasut társaság. Az összekötő vasutvonalat Nagyvárad városa is oly fontosnak tartja, hogy küldöttségben kérték a minisztert, a vasutvonalat építésének engedélyezését. A vasutvonalat úgy látják, hogy a miniszter is fontosnak tartja, s ezért nem engedi ki a kezéből, hanem azt az államvasutakkal építteti ki. Erre vonatkozólag tegnap már értesítette is Nagyváradot, a következő leiratban;

Az ösi—biharpüspöki-i vasuti összekötötés létesítése tárgyában a törvényhatósági bizottság folyó évi június hó 11-én és folytatva tartott közgyűléséből kelt felterjesztésére értesitem a közönséget, miszerint a kérdéses vasuti összekötötésnek államköltségen való létesítését vettem tervbe, miután ennek a vasuti összekötötésnek, mint helyi érdekű vasutnak engedélyezése, a m. kir. államvasutak forgalmi és pénzügyi érdekeivel össze nem egyeztetendő. Ennek megfelelően utasítottam is a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy a szóban levő vasuti összekötötés műszaki műveletét sürgősen készíttesse el és a további intézkedések alapjául hozzam terjesse fel. Budapest, 1908. dec. 10. *Kossuth.*

* **A megyei levéltár vizsgálata.** Dr. Soltész László belügyminiszteri tanácsos tegnap a vármegyei levéltárt vizsgálta meg s miután azt teljesen rendben találta, melegegedésének adott kifejezést *Osváth* Lajos főlevéltárnok előtt a tapasztalt rend és a szabályoknak a legnagyobb munitiosussággal való megtartása felett.

* **Változások a mértékhitelítő hivatalnál.** A nagyvárad mértékhitelítő hivatalnál a jövő év elején gyökeres változások lesznek. Ugyanis az állam veszi át a mértékhitelítést s Nagyvárad városa csak a hordók hitelítését eszközöli a jövő évtől kezdve. A városi tanács ehhez képest a jövő évi költségvetésben a mértékhitelítésre felvett 900 koronát 450 koronára szállította le.

* **A végrehajtók és becsűsök.** Nagyvárad város tanácsa a jövő évi költségvetés tárgyalása során jött rá, hogy a városi végrehajtók fizetése kevesebb, mint az alárendeltek állásában levő becsűsök fizetése. Ezen a tanács akként segít, hogy a végrehajtók fizetését 100—100 koronával emeli. Erről már a jövő évi költségvetésben gondoskodik.

* **Vörhenyjárvány a székelyhidi járásban.** Székelyhidről jelenti tudósítónk, hogy a járásban mindenfelé nagy méretekben lépett fel a vörhenyjárvány. Így különösen *Köbölkuton* és *Zsákán* fordult elő igen sok megbetegedés, úgy hogy a főszolgabíró az iskolák becsukása ügyében volt kénytelen intézkedni. Szórványos megbetegedés fordult elő *Nagylétán*, *Almosdon*, Az erélyes intézkedés megtörtént.

* **A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület alakuló közgyűlése.** Glac Antal főispán fáradhatatlan buzgalma, melyet egy közművelődési egyesület megvalósítása érdekében kifejtett, vasárnap éri el azt a pontját, mely méltán fogja bizonyítani, hogy a megyei és nagyvárad társadalom igenis érdeklődik a kultúra iránt, csak annak olyan kiváló szimpatikus ember álljon az élén, aki biztosítja, hogy eredményeket is fognak elérni. Vasárnap délután a *Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület* már alakuló közgyűlését fogja megtartani. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Megnyitó, tartja Glac Antal. 2. A megalakulás kimondása. 3. Az alapszabályok elkészítése. 4. A tisztikar megválasztása. 5. A felügyelő bizottság megválasztása. A közgyűlés a

városháza nagytermében lesz megtartva délután fél négy órakor. A közgyűlésre Glac Antal főispán ez uton hívja meg a belépett tagokat és érdeklődőket.

*** A belényes—vaskóhi vonat-járatok.** A belényes—vaskóhi vasut részvénytársaság, valamint Biharvármegye közönsége és a vasut által épített községek kérelemmel járultak a kereskedelmi miniszterhez a vasuton jelenleg közlekedő két vonat helyett három vonatot állítsanak be. A kereskedelmi miniszter a kérelmet nem teljesítette. Elutasító határozatát tegnap közölte a miniszter a vasuti igazgatósággal. A harmadik vonat beállítását a miniszter nem kifogásolja, a kérelem elutasítását azzal indokolja, hogy jelenleg nincs elegendő mozdony, mihelyest a mozdony hiány meg fog szűnni, a miniszter erre az időre utasította az illetékes üzletvezetőt, hogy a harmadik vonatot is indítsa meg.

*** Mikó Gyula halála.** Tegnap reggel gyász érte a nagyváradai törvényszék bírói karát. Mikó Gyula törvényszéki bíró ugyanis, aki már több év óta betegeskedik, tegnap reggel az elmekórházban meghalt. Mikó Gyula fiatal éveiben került a nagyváradai törvényszékhez, ahol mint lelkes odaadó bíró működött. A sok munka annyira kimerítette a törvényszéki bírót, hogy nagyfokú idegességbe esett. Betegségéből hosszas gyógykezelés után sem tudott kigyógyulni. Az elhunyt törvényszéki bíró halála igaz részvétet keltett városszerte.

*** Megszurkálta a komáját.** Érmihályfalváról jelenti tudósítónk a következő esetet: 10 éven este a falu kocsmájában együtt iddögáltak a falubeliek. A beszélgetés a bíróválasztásról folyt. Ott volt a többek között Szabó Károly és a komája, Csókási Sándor. Ők szintén beleelegyedtek a vitába s hevesen összetűztek. Már egymásra akartak rohanni s csaknem verekedésre került a sor, de a többiek szétválasztották őket. Szabó azonban dult-fult magába. Leült az egyik sarokba s alaposan a fenekére nézett a boros üvegnek. S, mikor aztán látta, hogy komája távozik a kocsmából, utána sietett s az uton ismét politizálni kezdtek. Egyik se tágitott. Szabó Károlyt elfogta a harag és kést rántva elé, alaposan megszúrta Csókási Sándort, ki 3 súlyos sebet kapott. Állapota nem életveszélyes, azonban jó ideig fogja nyomni az ágyat. A feljelentés megtörtént.

*** Sötétség a Teleky-utcán.** Tegnap d. u. 4—5 óra között nagy riadalom támadt a Teleky-utcán. A villamos lámpák egyszerre kialudtak mindenütt és ez bizony kellemetlen is volt, mert ebben a ködös időben, még d. u. 2 órakor is felgyújtott lámpákkal jártak a villanyos kocsik. De ez még tűrhető lett volna, hanem a református templom környékén levő transzformátor egyszerre kigyulladt és az a sok gyanta, ami ilyenekben van, nagyon is szítja a tüzet. Ezt a református egyesületben valaki észrevette, értesítette rögtön a tűzörséget, ez ki is vonult két szerkocsival, de hasztalan, mert ez nem az ő szakmájához tartozott. Ezután a villanytelepről jöttek ki és azok lokalizálták a nem közönséges tüzet. A tűz oka a rövid zárlat volt, amely összegegette az egész transzformátort. Így a kivonult villanyos személyzetnek a transzformátort kellett kicserélni és így helyre állt az üzem.

*** Áthelyezett ügyész.** A m. kir. igazságügyminiszter dr. Thury Endre debreceni kir. ügyészt ugyanolyan minőségben a nagyváradai kir. ügyészséghez helyezte át.

*** Elmaradt kolon-estély.** A szombatra tervezett jogász kolon-estély a közbejött akadályok miatt elmarad.

*** Ismét a bankógyártókról.** Tegnap délelőtt 9 órakor Vadász Vince, Vadász Pál és Thurzó Albert szentpéterszegi lakosok ittas állapotban beállítottak Papp György Kolozsvári-utca 82. számú lakásába és itt a hazuról távol levő Papp György kiadatását kérték a halálra rémült asszonytól. Mikor Papp Györgyné elmondotta, hogy ura egy hete távol van, a látogatók agyon akarták ütni az asszonyt. Segélykiáltására a házban levő egyik rendőr besietett a lakásba és a garázda vendégeket bebiserte a rendőrségre. Itt sült ki, hogy a látogatók tulajdonképen pénzüket követelték vissza Papp Györgyön, aki a Szabó és Tapaszi ismert bankógyáros cégnek beltagja. Vadászék egyik rokona Kun János szintén péterszegi lakos Csósz Mihály itteni klarinétos cigány közvetítése mellett egyizben 1000 koronát és egy izben 500 koronát adott Papp Györgynek, abban a reményben, hogy háromszor annyi hamis pénzt fog érte kapni. A rendőrség Csósz és Papp ellen csalás miatt a bünvádi eljárást folyamatba tette ki.

*** Az osztálysorsjáték húzása.** A tegnap kihuzott számok közül a következők nyertek nagyobb összegeket:

70.000 koronát nyert: 121828.
25.000 koronát nyert: 16617.
15.000 koronát nyert: 4406.
3000 koronát nyertek: 79458 95513.
2000 koronát nyertek: 81317 99380 101090.
1000 koronát nyertek: 19312 28165 52532 5992.

500 koronát nyertek: 29797 43423 59651 63524 94351 94795 100453 110863 123980.

300 koronát nyertek: 8147 9747 11119 12210 13764 14204 14424 21735 23706 24551 27152 28266 30925 33898 35576 37022 41166 44981 46477 48035 53845 54512 62170 62702 64377 66117 67094 69545 70770 73228 74091 75284 75513 76287 74730 79317 81066 81735 84415 87408 96347 103305 103926 104095 104023 105546 108418 112065 115948 119872 130032 122808 123200 123758 124226.

x Szobagőzfürdő. Két nap óta valóságos vándorlás van a Fekete Sas szállodába I. em. 15. ajtó, ahol a Sanitás szobagőzfürdőt mutatják be a Sanitás-gyár vezetői. Rendkívül elmés és felette praktikus találmány ez, amely ugyszólván nélkülözhetetlen minden háznál. A szobagőzfürdő-készülék a legnagyobb szolgálatokat teszi reumás, csuzos és ischiaszos betegeknek, valamint régi makacs bajoknál, melyeknél még reménytelen esetek, ben is javulást idézett elő. Egészséges embernek életszükséglet, reumás embernek megváltás. Nagy érdeme a találmánynak, hogy a készítő iparvállalat a legapróbb részletekig magyar földön előállított anyagokat dolgoztat fel magyar munkásokkal. A Sanitás szobagőzfürdő megtekintését és megrendelését melegen ajánljuk olvasóinknak.

x A sörök királya. »München Kindl« elnevezés alatt a hét folyamán egy oly kitűnő sör kerül Nagyváradon forgalomba, mely a világhírű Salvator sört eddigi első helyéről háttérbe szorítani fogja.

A »München Kindl« bajor sör Nagyváradon csakis a »Pannonia« étteremben lesz kímérve.

Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhető
SEBŐ IMRE könyvkereskedőnél
Nagyváradon, Rákóczi-ut.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csőtörtők: A préda.
Péntek: Koldusdiák.
Szombat: Paradicsom.
Vasárnap d. u.: Szerencse fia, este: Szép Gárdista.

Szép gárdista. A bécsi színházi szezon idei legnagyobb slágere, amely még most is folytonosan műsoron van: a »Szép gárdista« vasárnap este kerül először színre a Szigligeti-színházban. A premier érdekességét növeli az, hogy az új operett itt Nagyváradon kerül először színre, magyar színpadon. A szép gárdista librettója elüt a rendes, a megszokott, többé-kevésbé értéktelen operett librettóktól. Azt hisszük, hogy a Vig özvegy óta operettmuzsika még nem aratott olyan nagy sikert és tetszést amilyent a szép gárdista aratni fog. A darabban pompás szerepek vannak. *Károlyi* Leona, *Diós* Nusi, *Toronyi* Gyula és *Kassay* jutnak elsőrangú szerepekhez.

Szerencse fia. Vasárnap délután kerül színre — először délutáni előadásban — *Dregely* Gábornak óriási sikert elért szindarabja: Szerencse fia. A nagyváradai közönség megszerette és érdeklődik utána. Számos levél kérte az igazgatót arra, hogy a darabot délután is adassa elő. Vasárnap délutánra a közönség szebb, vonzóbb darabot nem is kívánhat.

Gül Baba. Nemrégiben a magyar színhávilág egyik legnépszerűbb ujdonsága volt *Huszka és Marión* magyar tárgyú operettje: Gül Baba. A hajdani budai török nagyur színes, kedves, romantikus históriáját efevenítették fel a szerzők, annyi művészettel, szépséges muzsikával, hogy a darab sok ideig a legnépszerűbb darabok egyike volt. A színház igazgatósága mára feleleveníti e magyhatású operettet. Ma este a Gül Baba kerül színre, új díszlettel, kitűnő szereposztással. Különösen *Károlyi* Leonának, *Batizfalvi* Elzának és *Hajnalnak* lesznek pompás szerepei.

S P O R T.

A nagyváradai Sport Egylet közgyűlése. A Nagyváradai Sport-Egylet 1908. évi rendes közgyűlése f. hó 20-án d. e. 11 órakor lesz a városháza bizottsági tetmében megtartva, melyre az egylet tagjai tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1908. december 14. Dr. *Szeghalmy* Sándor jegyző, *Keszthelyi* Zoltán elnök.

TÁVIRATOK.

Ferenc Ferdinánd Szegezen.

Szeged, dec. 15. Ferenc Ferdinánd trónörökös ma szegedre érkezett, hogy részt vegyen az ottani nagy vadászaton. Tegnap az idő kedvezőtlen volt, de azért a trónörökös késő estig vadászott.

Buxton az új-törökökről.

London, december 15. Buxton visszavonta a könyvkereskedésekből ezeltől 18 hónappal a törökökről írott könyvet. Buxton ebben a könyvben rendkívül éles támadásokat intéz Törökország ellen és azt mondja, hogy aki a mohamedán vallást tanulmányozza, annak le kell mondani arról a reményről, hogy az új török-

köktől valaha valami jó származzék, vagy hogy Törökország magától reformálódjék.

Megszüntetett statárium.

Prága, dec. 15. Prágában ma az összes utcasarkokon hatalmas plakátok voltak kilüggesztve. A hatóság ezekben a plakátokon tette közhírré a statárium megszüntetését.

A török parlament megnyitása.

Konstantinápoly, dec. 15. A parlamenti helyiségekben még dolgoznak ugyan, de mégis már annyira elkészültek vele, hogy december 17-én okvetlenül megnyithatják a parlamentet. A teremben, török forrás szerint, 260 képviselő számára van hely, de a megnyitáshoz valószínűleg csak 180-an lesznek jelen. Az ünnepség a képviselők felvonulásával fog kezdődni, s egy órákor érkezik meg a szultán, aki azonnal hozzáfog a trónbeszéd felolvasásához. Hir szerint a parlamentet megnyitása után 8 napra el fogják halasztani.

Igazságszolgáltatás.

Kettős halál. Megrendítő szerencsétlenség történt f. évi május 31-én Berettyóújfaluban. A vasút mellett elterülő kubik árokban a vasut artézi kutat ásott. Mikor azután többé erre szükség nem volt, Cseh Dániel pályafelügyelőt biz a meg a jpuspökladányi osztálymérnök-ség azzal, hogy ezen artézi kutat betölttesse és ennek tetejét deszkával leszegesztse. Cseh Dániel ennek eleget is tett. Valószínű azonban, hogy a leszegesztett deszkákat ellophatták, vagy a víz felszakította, a kutban levő földet pedig a víz elapasztotta, mert május 31-én, midőn Balog Lajos és Hoffmann József két kis gyermek a kubikárokokban fürdött, ezek a kut felé kerültek és abba mindketten megfulladtak. E miatt állott gondatlanság által okozott emberölés vétségével vádolva Cseh Dániel a törvényszék előtt, melynek elnöke dr Csulyok Béla volt. A vádat Lázár Márton kir. ügyész képviselte, a védelmet dr Váradi Ödön látta el. Mithogy a kihallgatott tanúk igazolták, hogy vadított az artézi kutat az osztálymérnökség utasításai szerint betöltette és így őt mulasztás nem terheli, ennek tolytán a törvényszék a vádlottat dr Váradi Ödön védelme után a vád alól felmentette. A kir. ügyész a felmentő ítélet ellen felebbezést jelentett be.

Ha az asszony beleszól. Sztojka Flóra nevezetű cigány összeszólalkozott Lingulár Sándorral. A szóváltásnak dulakodás lett a vége. Talán abba maradt volna éppen, mikor Lingulárné közbelépett s ütlegelni, szidalmazni kezdte Sztojkat, ki egy léccet kapott elő s azzal a házsártos cigányasszony fejbevágta, ki könnyebb sérülést szenvedett. Tegnap tárgyalta ezt az ügyet a kir. törvényszék és Sztojka Flórát 14 napi fogházra ítélte. Elnök Csulyok Béla, ügyész Lázár Márton voltak.

KÖZGAZDASÁG.

Lezajlott vásár. Az országos vásárt az eső teljesen tönkre tette, ami az évek óta nem tapasztalt silány vásári eredményből is kitűnik. Ipari cikkekben jóformán forgalom sem volt. Az állatvásár példátlanul kislejtelmes volt. Szarvasmarhát felhajtottak 1932 darabot, melyből 1288 drb kelt el; lovat 1280 darabot hajtottak fel, elkelt 349 drb; a felhajtott 576 drb sertésből 329 kelt el. A marha vásár forgalmában jellemzően érdekes, hogy a megvett jószágok javarészt olasz kereskedők vitték el Nagyváradról.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 14.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, dec. 14.

Osztárk hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75

NYILTTÉR.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyváradi közönségnek szives tudomására adni, hogy a Fekete Sas kupolacsarnokában a modern kor igényeinek teljesen megfelelő pazar izléssel berendezett nagyváradi fiókomat e hó 18 án ünnepélyesen megnyitom. Ezen megnyitásra a nagyváradi közönséget szivesen látom. Együttal szives tudomásukra adom, hogy az összes gyártmányaim nagyváradi műhelyemben készülnek és abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy bár mily nagy megrendeléseket is pontosan és teljes friss állapotban szállíthassak.

Nagyváradi közönség szives támogatását kéri

Vikus Károly,

budapesti cukrász és csokoládégyáros.

Kossuth Ferencz levele!

Tek. Balázsovich Sándor gyógyszerész urnak Sepsiszentgyörgy.

»Csuzos bántalmaknál az »INDASZESZ« bedörzsölése jó hatásának mutatkozott. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni.«

KOSSUTH FERENCZ.

Számos előkelőségek és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavasi

INDASZESZ

gyógyfű sósborszesz

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdítés frissít. Megóvja a testet a hideg káros befolyásától. Massagehoz (Gyuró-kenő-kura) felette ajánlatos. Leghatásosabb szer csuz, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha, influenza, tagszagatás és mindennemű meghülésből eredő bajok ellen. A székelyhavasi »INDASZESZ« össze nem tévesztendő más sósborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szeszkeverékek, holott az »INDASZESZ« székelyhavasi gyógyfűvekből előállított és hatásában felülmúlhatatlan gyógyszerkülönlegesség.

Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgy. A törvényesen védett székelyhavasi »INDASZESZ« kapható 2 és 1 koronás üvegekben az országban mindenütt. Főraktár Nagyváradon Nyiry György örökösei gyógytárában.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

11.

— Lesznek bizony! — vág ki a krédóból, keserű gunnyal István, — kivált ha őfelsége újra visszaállítja a katonai disciplinába a vesszőztatást és farmatringolást, de különben nem!

— És aztán miért nem? — kérdi boszúsan az öreg ur, haragjában recsegtetve fogai közt a krajcáros pipaszárát.

— Már csak azon egy okból nem, hogy ha ott is úgy simogatnák, nagyságnak őket, mint itthon, egy szép reggelen arra ébrednének fel, hogy a Szent István temploma a burg helyén, a burg pedig a szent István templomának a helyén van.

— Üml — évelődik az öreg, ősz fejét csóválva, mialatt kalapját, botját összeszedte, sercegő pipáját a gyertyához sürgette.

— Szó ami szó, de én vágyom e fiukat ösmerni.

— Biz az nemcsak érdekes, de érdemes is, csak hogy egy kissé veszélylyel jár, veti oda újra István.

Az öreg ur vagy nem akarta, vagy nem hallotta a megjegyzést, elég az hozzá, hogy elhallgatta.

— Lesz alkalmad megösmerni őket, miután holnap reggel tölem indulunk a tervezett agarászatra, agarászat után pedig mindannyitokat szivesen várlak ebédre, de azután eljőjetekek ám, mert ha nem, — mordisom adta — vége szakad a barátságunk, no de eljöttök; no, no, attól ne féljetekek, hogy éhen maradtok, mert majd csak kerül valami a ház körül.

Szóval addig nem hagyott békén a jó öreg ur, amíg meg nem ígérték neki, hogy másnap vendégei leendünk, amit töle megtagadni minden alapos ok nélkül nemcsak udvariatság, de nem is tanácsos dolog lett volna.

Megígértük tehát, hogy becses meghívását elfogadjuk. Ekkor aztán sorra ölelt bennünket, s amint jött éppen oly csörömpölve távozott hazafelé; mi pedig a hallottak után némely megjegyzést téve, még nehány jót kacagtunk, félóra mulva lefeküdtünk s álmodtunk a másnapra tervezett agarászatról és a tizenhat csintalan gyermekről.

II.

Hogy beszélyünket folytathassuk, némely viszonyok kiderítése, egy némely egyének közelebről megösmerttetése végett nem leendő fölsőleges az előbb leirt eseményeket megösmernünk.

Kalamus Demeter, miként már előbből is tudjuk, öt évig nevelősködött báró Baraczkynál, hol az öt év tartama alatt tiszteletben, becsülésben és szeretetben részesült a bár széngény családból származott, de a szó szoros értelmében véve kiképzett, művelt fiatal ember.

Baraczkýektől távozásának két főoka volt; az egyik az: hogy Emil és Lőrinc bárók, kik növendékei voltak, a tizenhét és tizennyolc éves betöltvén, felsőbb tanulmányaik megszerzése végett Bécsbe, a Theresianumba küldettek; a másik ok pedig, mely az előbbinél sokkal érdekesebb, s melyről alább bővebben fogunk szólni, Emike volt.

Báró Baraczkýék Filemonékkal nemcsak szoros barátságban, de közeli atyafiságban is voltak, s miután Bikfalva Mogyoróستól, hol a báró család lakot, alig félórányi távolra feködt, nem mult el hét, hogy e családok ketszer is ne látogatták volna meg egymást; ily alkalmakkor a művelt nevelő, mint a ház meghitt barátja, mindannyiszor részt vett a társaságban, s részint zongorázása s éneke, melyben kitűnő volt, részint finom modora a s társalgása által mulattatá a őket.

(Folyt. köv.)

PFAFF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉG
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYŰI
KAHATÓK.
PFAFF CZÉGNÉL

**Bosnyák-
estélyre szánt**

**ajándék
tárgyak**

tekintettel

a jótékony célra

rendkívül olcsón
szerezhetők be

Waldmann Ernő

Diszmuáruk, sport és utazó
cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-
zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetősége
Miskolc.

40594—1908. sz.

Pályázati hirdetmény.

Kavics szállításának biztosítása iránt.

A magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetősége az alább felsorolt kavicsmennyiséget az 1909. évre biztosítani óhajtván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet. Az 1909. évi szükséglet a következő:

1. A hatvan—miskolci, hatvan—salgótarjáni, szerencs—sátoraljaujhelyi és a miskolc—kassai vonalon 15,000 m³ darabolt kavics, mely anyag tekintetében lehet trachyt, ryolit, tuff, vagy jobb mészkő s az említett vonalak mentén, vagy közelében 5—7 cm. nagyságu darabokban adandó át. Beszállítandó: 1909. év március hó 1-től, 1909. évi június hó 15 ig.

2. A miskolc—füleki, salgótarján—rutkai vonalakon beszallítandó 7000 m³ felépítményhez való darabolt kavics 5—7 cm. nagyságu darabokban bazalt, vagy kemény trachyt kőanyagból. Beszállítandó: 1909. március 1-től, 1909. június 30-ig.

3. A miskolc—füleki, salgótarján—rutkai vonalon, vagy a szomszédos vonalakon beszallítandó 2000 m³ bazalt darabolt kavics 3—5 cm. nagyságu darabokban, utfentartáshoz. Beszállítandó: 1909. március 20 tól, 1909. július 15 ig.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati úrlapon teendők meg. A szállítás a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő 122291—895. sz. általános, valamint a miskolci üzletvezetőség által egyidejűleg kiadott pályázati feltételek alapján eszközözendő, mely feltételek alólirt üzletvezetőségtől díjmentesen megszerezhetők s a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és valamennyi üzletvezetőségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az általános szállítási feltételek az Igazgatóság nyomtatványtárától készpénzfizetés mellett szerezhetők be.

Az 1 koronás m. kir. okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok sértetlen és lepecsételt borítékban ezen külcimmal: »Ajánlat kavics szállítására 40594—908. számhoz« 1909. év január 9 ike déli 12 óráig a m. kir. államvasutak miskolci üzletvezetőségének I. osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5 százaléka készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1909. év január hó 8 a déli 12 óráig a miskolci üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál teendő le, esetleg oda posta útján küldendő be. Letétjegy nem csatolandó az ajánlathoz.

Miskolc, 1908. dec. hó 9-én.

Az üzletvezetőség

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

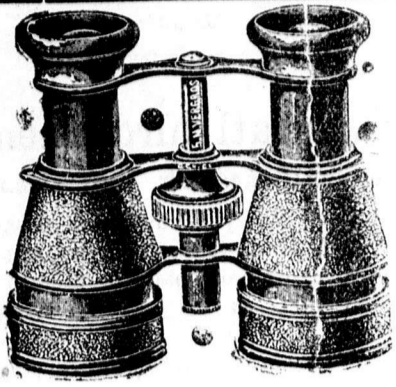
Tüzifát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
:: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, ki-próbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látzerésznel Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek!
!! Saját műhely!

1600 koronát

jövedelmező ház, termő, lugasszöl-lővel beörökített kerttel, szabadkézből **ELADÓ**. Értekezhetni Huszár-utca 7. szám alatt. :: ::

Fürödünk otthon.

Gőz-, Hőlé-
és
Gyógyfürdő
a szobában.

Rheuma, csúsz és köszvény
ellen egyedül biztos hatású szer, a **gőzfürdő otthon.**

A „Sanitás“ szoba-gőzfürdőt otthon bárki használhatja. A szobában semmi gőz. Nem lehet eléggé magasztalni végtelen nagy előnyét, hogy az ágy előtt fürödhetünk és utána lefeküdhünk.

Mesés kényelem. Egészséges embernek életszükséglet. Beteg embernek megváltás. Keszése egyszerű s gyors.

Megtekinthető több napon át a FEKETE SAS szállodában

I. emelet 15. ajtó, hol minden vételkötelezettség nélkül adatik közelebbi felvilágosítás.
LIFT használata ingyen.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.
Nagyvárad.

Fióközletek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazar épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbeliek.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

Rosen ~ Róza (férj. Goldstein)

vo' t cs. szabadalom tulajdonos. Első orvosilag elismert
Párisi, fűző Műterme. — Alapított 1890-ben.

Nagyvárad, Rákóczi ut (Fő-utca.) Telefon 632. sz.

6 óra alatt mérték szerint pontosan és lelkiismeretesen készit párisi és brüsszeli fűzőket, osipőszoritókat, reform KÉSMÁRSZKY-féle nadrágok, testegyenestők. Raktáron tart 10.000 darab PÁRISI és ZWIKLIS fűzőket, MODELLEKET és mind e szakba vágó kellékeket óriási választékban. Karácsony és újév alkalmával 25% engedmény.

BELÉPÉSI FELHIVÁS.

A „Biharmegyei Korona Takaré- és Hitelszövetkezet“

1909. ÉVI JANUÁR HÓ 1-ÉN ÚJ ÉVTÁRSULATOT KEZD, MELY 1911. DECEMBER VÉGÉIG TART.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékbán részesülnek.

A szövetkezet helyisége a „Biharmegyei Takarékpénztár“ I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten lévő váltóüzletben már a mai naptól kezdve elfogadtatnak, melyek mielőbbi eszközzésére felkérjük a szövetkezet t. tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1908. november hó.

534 1-16

A „BIHARMEGYEI KORONA TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET“ IGAZGATÓSÁGA:

Dr. Wallner Ödön
Schwartz Ferenc

Fleischhacker Gyula

Pekanovits Imre
Weinberger Jakab